

REPUBLIKA E KOSOVËS / REPUBLIKA KOSOVA / REPUBLIC OF KOSOVA

**ZYRA KOMBËTARE E AUDITIMIT
NACIONALNA KANCELARIJA REVIZIJE
NATIONAL AUDIT OFFICE**

Br. Dokumenta: 23.11a.1-2016-08

IZVEŠTAJ REVIZIJE

**O GODIŠNJEM FINANSIJSKOM IZVEŠTAJU JAVNOG
PREDUZEĆA GRADSKA TOPLANA ĐAKOVICA D.D.**

ZA GODINU ZAVRŠNO SA 31 DECEMBROM 2016

Priština, Jun 2017

Nacionalna Kancelarija Revizije Republike Kosova je najviša institucija ekonomske i finansijske kontrole, koja prema Ustavu i zakonima zemlje uživa funkcionalnu, finansijsku i operativnu nezavisnost. Nacionalna Kancelarija Revizije obavlja revizije regularnosti i performanse i za svoj rad odgovara Skupštini Kosova.

Naša misija je da doprinesemo zdravom finansijskom upravljanju u javnoj upravi. Mi obavljamo revizije u skladu sa međunarodno priznatim standardima revizije u javnom sektoru i sa najboljim evropskim praksama.

Izveštaji Nacionalne Kancelarije Revizije na direktan način promovišu odgovornost javnih institucija pošto oni pružaju održivu osnovu za zahtevanje odgovornosti od strane menadžera svake budžetske organizacije. Tako mi povećavamo poverenje u trošenju javnih fondova i odigravamo aktivnu ulogu u obezbeđivanju interesa poreskih platiša i ostalih interesnih strana u povećanju javne odgovornosti.

Generalni Revizor je odlučio o revizorskom mišljenju o Godišnjim Finansijskim Izveštajima Javnog Preduzeća Gradska Toplana Đakovica d. d. u konsultaciji sa Pomoćnicom Generalnog Revizora *Vlora Mehmeti* koja je nadgledala reviziju

Izveštaj i izdato mišljenje su rezultat revizije izvršene od strane Luljeta Morina, Senver Morina pod upravljanjem Rukovodioca Departmana Revizije Enver Boqolli.

TABELA SADRŽAJA

Opšti sažetak	4
1 Godišnji finansijski izveštaji i ostale obaveze za spoljno izveštavanje	6
2 Upravljanje.....	11
3 Finansijsko Upravljanje i Kontrola	17
Dodatak I: Pristup i metodologija revizije	31
Dodatak II: Objašnjenja različitih vrsta mišljenja revizije primenjenih od strane NKR....	32
Dodatak III: Preporuke iz prethodne godine.....	35

Opšti sažetak

Uvod

Ovaj izveštaj rezimira glavna pitanja koja proističu sa revizije Godišnjeg finansijskog izveštaja Javnog Preduzeća Gradska Toplana Đakovica d.d. (u daljem tekstu Toplana) za 2016 godinu, koji određuje Mišljenje koje je dato od strane Generalnog Revizora. Pregled finansijskih izveštaja za 2016 godinu je izvršen u skladu sa Međunarodnim standardima revizije Vrhovnih Institucija Revizije. Naš pristup je uključio testiranja i procedure koje su bile potrebne da dođemo do mišljenja u vezi sa finansijskim izveštajima. Preduzeti pristup revizije je predstavljen u Spoljnom Planu Revizije¹, od datuma 28/10/2016.

Naša revizija se fokusira na (detaljno je prikazano u Dodatku 1):

Nivo rada obavljenog od strane Nacionalne Kancelarije Revizije za izvršenje revizije za 2016 godinu, direktno odražava kvalitet unutrašnje kontrole sprovedene od strane menadžmenta Toplane.

Mišljenje Generalnog Revizora

Kvalifikovano mišljenje

Godišnji finansijski izveštaji za godinu završno sa 31 decembrom 2016, predstavljaju objektivno i istinit prikaz u svim materijalnim aspektima izuzev efekata pitanja koja su opisana u paragrafu za Osnove za Kvalifikovano Mišljenje.

Ostala pitanja

Godišnji finansijski izveštaji Toplane za godinu završno sa 31 decembrom 2015, su revidirani od strane drugog revizora.

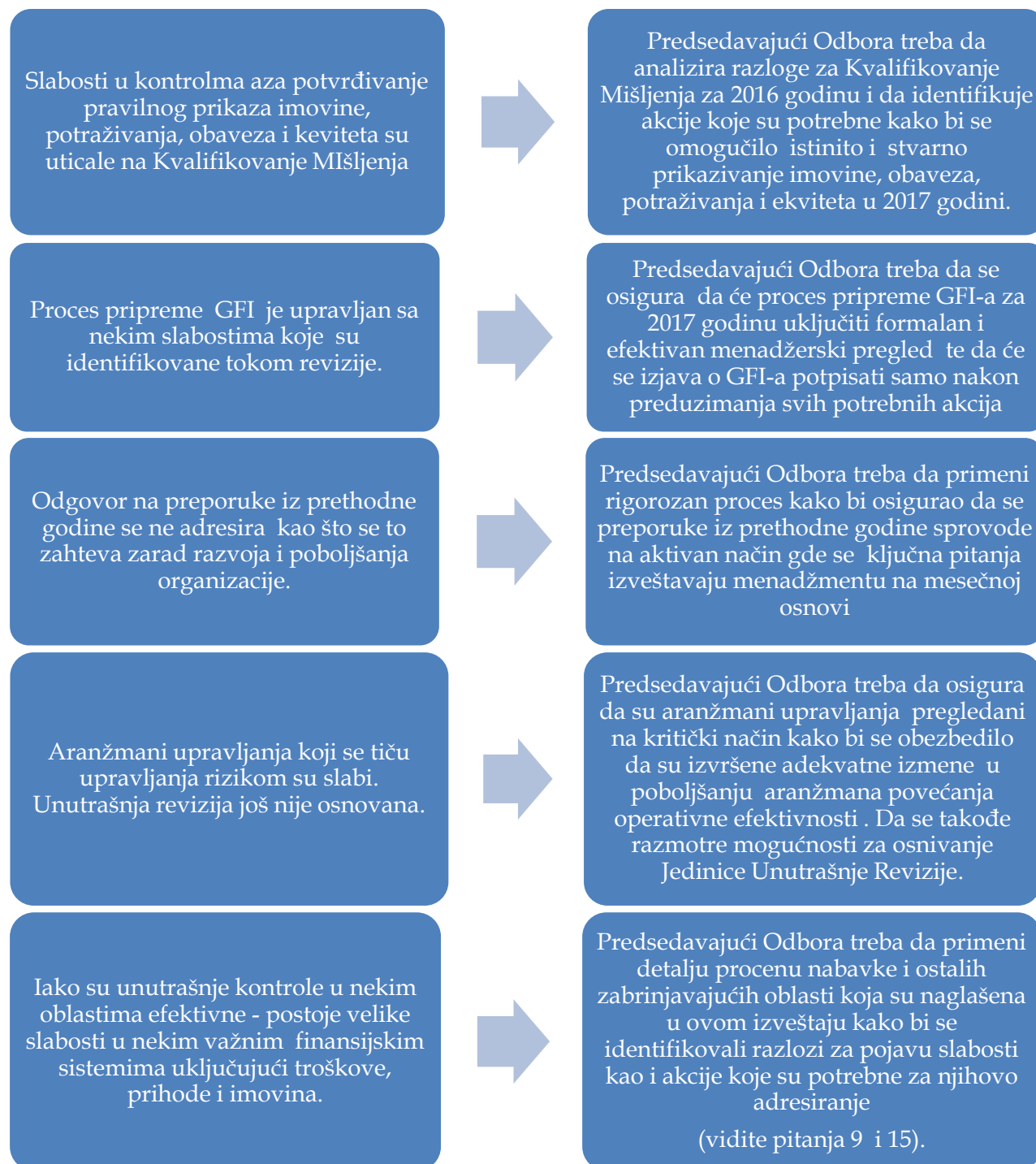
Za opširnije vidite Odeljak 1.2 ovog Izveštaja.

Dodatak II, objašnjava različite vrste mišljenja koja se primenjuju od strane Nacionalne Kancelarije Revizije.

Želimo da zahvalimo Predsedavajućeg Odbora i njegovo osoblje na saradnji tokom revizorskog procesa.

¹ Pojam "Spoljni Plan Revizije" je zamena pojma "Memorandum Planiranja Revizije"

Glavni zaključci i preporuke

Odgovor Predsedavajućeg Odbora – revizija 2016

Predsedavajući Odbora je uzeo u obzir i složio se sa detaljnim nalazima i zaključcima revizije i založio se da će adresirati sve date preporuke.

---

1 Godišnji finansijski izveštaji i ostale obaveze za spoljno izveštavanje

Uvod

Naš pregled Godišnjih Finansijskih Izveštaja (GFI-a) uzima u obzir usklađenost sa okvirom izveštavanja kao i kvalitet i tačnost informacija koje su predstavljene u GFI-a. Mi takođe uzimamo u obzir izjavu koja je data od strane Izvršnog Direktora (ID) i Glavnog Finansijskog Službenika i Trezora (GFST), kada se GFI dostavljaju Odboru Direktora.

Izjava o predstavljanju GFI uključuje izvestan broj tvrdnji u vezi usklađenosti sa okvirom izveštavanja i kvalitetom informacija u okviru GFI-a. Ove tvrdnje imaju za cilj da pružaju sigurnost deoničaru i široj javnosti da su pružene sve relevantne informacije radi osiguranja da može se preduzeti jedna sveobuhvatna revizija.

1.1 Mišljenje Revizije

Kvalifikovano mišljenje

Revidirali smo finansijske izveštaje Toplane za godinu završno sa 31 Decembrom 2016, koji uključuju izveštaj finansijskog stanja, izveštaj o prijemima, izveštaj o priliva gotovine, izveštaj razlikama ekviteta i objašnjavajuće beleške.

Prema našem mišljenju, Godišnji Finansijski Izveštaji za godinu završno sa 31 decembrom 2016, osim efekata koji su navedeni u paragrafu Osnove za Kvalifikovano Mišljenje predstavljaju pravilan i tačan prikaz u svim materijalnim aspektima, u skladu sa Međunarodnim Standardima Računovodstva (MSR), Međunarodnim Standardima Finansijskog Izveštavanja (MSFI) i Kosovskim Zakonima. Finansijski Izveštaji su pripremljeni na osnovu akrealnog principa računovodstva Zakonom br. 03/L-48 o Upravljanju Javnim Finansijama i Odgovornostima (sa izmenama i dopunama) i Zakonom br. 04/L-087 o Javnim Preduzećima (sa izmenama i dopunama).

Osnova za kvalifikovano mišljenje

Postavili smo osnovu za kvalifikovano mišljenje na osnovu sledećih razloga:

- Od 35 potvrdnih pisma koje su poslate, primili smo samo 6 potvrda, jedna ima samo godišnji promet, tri ostale su precenjene za iznos od 34,982€ a ostale dve su potcenjene za 6,513€. To se desilo jer nisu blagovremeno izvršene određene harmonizacije ili neki od klijenata u nedostatku evidencija nisu ni prijavili stare dugove. To ne pruža sigurnost da potraživanja daju tačno i potpuno stanje.

- Na GFI-a je prikazan jedan kratkoročni dug od 78,737€ koji se tiče obaveze poreza na korporacije koji datira još od 2012,2013,2014 kao zaostala obaveza usled ne blagovremenog izmirenja duga. Ovo stanje se promenilo, povećan je za obavezu poreza na profit sa početnog iznosa od 55,147€, to se desilo kao posledica kontrole od strane Poreske Administracije Kosova (PAK) usled nepravilnog izračunavanja troškova obezvređivanja za prethodne godine i mi ne možemo da pružimo sigurnost za početno stanje ovog računa.
- Iznos duga za električnu energiju koji je prenet sa prethodnih godina ne se poklapa između računa snabdevača i računovodstva. Prema kartonu snabdevača, izračunavanje duga kod računovodstva je bilo 119,131€, a prema računima KEDS/KEK ovaj dug iznosi 114,388€ (ovaj dug uglavnom nije isplaćen KEK-u). Precenjivanje za 4,743€ je nastalo kao posledica računovodstvenih grešaka iz prošlosti kao i zbog nedostatka analitičkih registara do 2010 godine, Toplana se suočila sa poteškoćama u sprovođenju harmonizacije sa snabdevačem.
- Toplana je za troškove vode kod računovodstva predstavila neizmirenu obavezu u iznosu od 47,009€, koja se ne poklapa sa dugom koji je upisan na računima snabdevača jer po njima dug iznosi 51,039€. Izmirena obaveza kod računovodstva ima jedno potcenjivanje od 4,030€. To se desilo kao posledica nedostataka evidencija iz prošlosti kao i zbog promene računovodstvenog programa u 2010 godini gde nisu uvršteni i analitički nalazi nego samo stanja i to uzrokuje poteškoće za obavljanje harmonizacije među stranama.
- Preduzeće nije uspelo da ažurira imovinski registar i u nedostatku takvog celog registra mi nismo u stanju da sa sigurnošću prikazemo vrednost imovine.

Izvršili smo reviziju u skladu sa Međunarodnim Standardima Revizije (MSVIR). Prema ovim standardima naše odgovornosti su opisane ispod kod dela 'Odgovornosti Revizora za Reviziju Finansijskih Izveštaja'. Prema etičkim zahtevima koji su relevantni za našu reviziju godišnjih finansijskih izveštaja Javnih Preduzeća na Kosovu. NKR je nezavisna od JP-a i ostale etičke odgovornosti su ispunjene u skladu sa ovim zahtevima. Verujemo da su revizorski dokazi koje smo prikupili dovoljni i odgovarajući za obezbeđivanje osnove za naše kvalifikovano mišljenje.

Ostala pitanja

Godišnji finansijski izveštaji Toplane za godinu završno sa 31 decembrom 2015-god su revidirani od drugog revizora, koji je u vezi sa ovim finansijskim izveštajima dana 18 april 2016-god, izrazio kvalifikovano mišljenje zbog: beleška sedam (7) o nemogućnosti prikupljanja računa potraživanja; beleška osam (8) neusklađenost ostalih potraživanja sa stanjem PAK i kod beleške 14 za neusklađenost TPR sa stanjem u PAK.

Odgovornost Menadžmenta i osoba koje su odgovorne za Upravljanje i GFI

Predsedavajući Odbora Toplane je odgovoran za pripremu i tačno predstavljanje Finansijskih Izveštaja u skladu sa Međunarodnim Standardima Računovodstva (MSR) – Međunarodnim Standardima i Kosovskim zakonima. Finansijski izveštaji su pripremljeni na osnovu akrealnog² principa računovodstva, i odgovoran je za unutrašnje kontrole koje menadžment ocenjuje kao potrebnim za omogućavanje pripreme finansijskih izveštaja bez materijalno pogrešnih prikazivanja koje su uzrokovane bilo usred prevare bilo usred greške. To uključuje primenu Zakona br. 03/L-048 o Upravljanju Javnim Finansijama i Odgovornostima (sa izmenama i dopunama) i Zakona br. 04/L-087 o Javnim Preduzećima (sa izmenama i dopunama).

Predsedavajući Odbora je odgovoran za obezbeđivanje praćenje procesa finansijskog izveštavanja JP-a.

Odgovornost Generalnog Revizora za reviziju GFI

Naša je odgovornost da na osnovu naše revizije izrazimo mišljenje o GFI. Revizija je izvršena u skladu sa MSVIR. Ovi standardi zahtevaju da se pridržavamo etičkih zahteva i da planiramo i izvršimo reviziju kako bismo stekli razumnu sigurnost o tome da finansijski izveštaji ne sadrže materijalno pogrešna prikazivanja. Naš cilj je da dobijemo razumnu sigurnost da godišnji finansijski izveštaji ne sadrže materijalno pogrešna prikazivanja koje su uzrokovane bilo usred prevare bilo usred greške. Razumna sigurnost je visoki stepen sigurnosti međutim ne garantuje da će revizija koja se vrši u skladu sa MSVIR uvek identifikovati materijalno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Materijalno pogrešna prikazivanja se mogu pojaviti usled prevare ili greške a smatraju se materijalnim ukoliko, ona individualno ili u grupi mogu da utiču na odluke korisnika koje se donose na osnovu ovih GFI.

Revizija uključuje obavljanje postupaka radi dobijanja dokaza u vezi sa finansijskim informacijama i obelodanjivanjima u GFI. Izabrani postupci zavise od procene revizora, uključujući i procenu rizika od materijalno pogrešnih prikazivanja u GFI bilo da se ona pojavljuju usled prevare ili greške. Tokom procene rizika, revizor uzima u obzir unutrašnje kontrole koje su relevantne za sastavljanje finansijskih izveštaja od strane entiteta, kako bi dizajnirao revizorske postupke koje su odgovarajući za okolnosti entiteta, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efektivnosti unutrašnjih kontrola entiteta.

Revizija uključuje i procenu prikladnosti korišćenih računovodstvenih politika, opravdanost računovodstvenih procena izvršenih od strane menadžmenta, kao i procenu prezentacije finansijskih izveštaja.

---

² Akrealni princip – Priznavanje transakcija i događaja koji su prijavljeni kada oni nastaju a ne kada je gotovina primljena ili isplaćena.

1.2 Usklađenost sa zahtevima za GFI i ostalim zahtevima za izveštavanje

Zahteva se da JP-a izveštavaju u skladu sa određenim okvirom izveštavanja i sa ostalim zahtevima za izveštavanje. Mi smo uzeli u obzir:

- Zahteve Zakona br. 03/L-048 o Upravljanju Javnim Finansijama i Odgovornostima (sa izmenama i dopunama);
- Zahteve Zakona br. 02/L-123 o Trgovinskim Društvima;
- Zahteve Zakona br. 04/L-087 o Javnim Preduzećima (sa izmenama i dopunama);
- Zahteve Zakona br. 04/L-014 o Računovodstvu, Finansijskom Izveštavanju i Reviziji;
- Zahteve Zakona o Javnim nabavkama (sa izmenama i dopunama)
- Zahteve Uputstva br. 02/2013/MF o strukturi i sadržaju Godišnjih Finansijskih Izveštaja;

U kontekstu ostalih zahteva za spoljno izveštavanje, zahteva se da Toplana pripremi:

- Statut JP-a;
- Poslovni Plan;
- Tromesečne izveštaje na vreme;
- Operativne izveštaje (performanse);
- Godišnji izveštaj;
- Izveštaj merenja zadovoljenosti Klijenata; i
- Nacrt plana i završni plan nabavke na vreme.

Na našem memorandumu pred revizije koji datira 23/12/2016, naglasili smo neka pitanja u vezi sa finansijskim izveštajima koje i mogu uticati na mišljenje. Naglašena pitanja nisu potpuno adresirana. Kao posledica toga na nacrtu finansijskih izveštaja koji nosi datum 15/02/2017 bile su potrebne neke finansijske ispravke kod pregleda finansijskog stanja, pregleda prihoda, pregleda razlika ekviteta i kod objašnjavajućih beleški koje su bile propraćene materijalnim greškama. Uprkos našim sugestijama da se trebaju izvršiti neke ispravke mi smo ipak identifikovali nalaze koje smo predstavili kod osnove za mišljenje

Imajući u vidu gore navedeno, finansijski izveštaji koji su pripremljeni od strane Izvršnog Direktora i Glavnog Finansijskog Službenika prilikom dostavljanja GFI-a kod Odbora Direktora, se mogu smatrati tačnim izuzev pitanja koja su identifikovana kod osnove za mišljenje.

U kontekstu ostalih zahteva za spoljno izveštavanje, Toplana je ispunila gore navedene zahteve, izuzev izveštaja za merenje zadovoljenosti klijenata koji još nije završen.

1.3 Preporuke za prvi deo izveštaja

- Preporuka 1**   **Visoki prioritet** - Predsedavajući Odbora treba da obezbedi da je izvršena jedna analiza za utvrđivanje razloga koji su uticali na Kvalifikovanje Mišljenja. Trebaju se preduzeti akcije za adresiranje pitanja na sistematski i pragmatičan način kako bi se prevazišle greške i kako bi se obezbedila tačna procena računa potraživanja, naplatnih računa i imovine.
- Preporuka 2**   **Visoki prioritet** - Predsedavajući Odbora treba da obezbedi da su postavljeni efektivni procesi da bi se potvrdilo da plan izrade GFI-a za 2017 godinu adresira sva pitanja koja se tiču usklađenosti. To takođe treba da uključujući pregled nacrtu GFI od strane menadžmenta, sa posebnim fokusiranjem na oblastima sa visokim rizikom i/ili oblastima gde su u prethodnim godinama identifikovane greške. GFI se trebaju odobriti ukoliko su prema nacrtu preduzete sve potrebne kontrole.

2 Upravljanje

Uvod

Efektivni aranžmani upravljanja su ključni za Toplanu kako bi na uspešan način upravljala izazovima sa kojima se suočava za obezbeđivanje pružanja boljih usluga u korist poreskih obveznika i ostalih korisnika usluga.

Ključno sredstvo u podržavanju efektivnog upravljanja je i sprovođenje preporuka revizije jer to pokazuje da menadžment pokušava da razvije postojeće procese i kontrole. Stoga smo mi svim revizijama primenili jedan konzistentan pristup kako bi smo utvrdili kvalitet različitih izveštaja preduzeća u celini.

Drugi deo pregleda aranžmana upravljanja odražava pregled:

- oblasti aranžmana upravljanja u kojima su potrebna važna poboljšanja i tamo gde mi verujemo da naše preporuke mogu generisati pozitivna poboljšanja, uključujući i pregled sistema Unutrašnje Revizije. Raspodelu zadataka, ispunjavanje zahteva (o zadovoljenosti klijenata); i
- oblasti finansijskog upravljanja i kontrole koje su identifikovane preko našeg revizorskog rada uključujući i specifičan rad koji je usmeren ka pitanjima usklađenosti sa ključnim sistemima prihoda i troškova (ove oblasti su razmatrane u 3 poglavlju ovog izveštaja).

Opšti zaključak o upravljanju

Postoji određeni broj slabosti upravljanja unutar Toplane, posebno u vezi sa upravljanjem rizika. Razni izveštaji koji su popunjeni -ocenjivanju koja je popunjena od strane Toplane odražavaju ovo stanje samo delimično sa nekoliko pozitivnih komentara o postojanju postojećih aranžmana koji se zasnivaju na dokazima. Ostali aranžmani koji bi podržali razvoj upravljanja kao što je efektivan odgovor na preporuke revizije kao i delovanje jednog visoko kvalitetnog sistema unutrašnje revizije nisu postavljeni.

Upravljanje u vezi sa menadžerskim izveštavanjem i polaganjem odgovornosti, i identifikovanjem rizika odražava pozitivno stanje. Međutim Toplana nije uspela da sprovede sve preporuke i nije pripremila neki plan za upravljanje rizikom uprkos identifikovanja nekih značajnih rizika koji mogu imati uticaja u organizaciji vezano za ostvarivanje njenih ciljeva. Unutrašnja revizija nije osnovana i to ne odražava neku jasnu sliku u vezi sa nivoom sigurnosti unutrašnjih kontrola.

2.1 Napredak u sprovođenju preporuka iz prethodne godine

Naš izveštaj revizije³ za GFI-a Toplane za 2015 godinu, rezultirao je sa četiri (4) glavne preporuke. Toplana nije pripremila Akcioni Plan koji predstavlja način na kojem će se adresirati sve preporuke.

Toplana je uspjela da do kraja godine sprovede jednu (1) preporuku a tri (3) ostale preporuke su bile u procesu sprovođenja. Samo preporuka u vezi sa poravnanjima između stavke o naplatnim porezima (zahtevima od PAK) i stanju PAK je u potpunosti sprovedena. A tri ostale preporuke u vezi sa analiziranjem ne naplatnih potraživanja, harmonizacije prihoda sa Troškovima Prodate Robe (TPR) sa onim koji je prikazan u izveštaju PAK, i za postavljanje maksimuma blagajne za držanje gotovine, su delimično sprovedene.

Za detaljniji opis preporuka i načina na kojem su one adresirane pogledajte Dodatak III.

Pitanje 3 - Sprovođenje preporuka iz prethodne godine- Prioritet visok

Nalaz	Toplana je uspjela da do kraja godine sprovede jednu (1) preporuku a tri (3) ostale preporuke su bile u procesu sprovođenja. To se desilo jer Toplana nije primenila neki formalni proces za upravljanje i nadgledanje načina sprovođenja preporuka Spoljne Revizije.
Rizik	Delimično sprovođenje preporuka povećava rizik stalnog postojanja istih nedostataka koje se nadovezuju sa godišnjim finansijskim izveštajima.
Preporuka 3	Predsedavajući odbora treba da obezbedi da je izrađen i sproveden pregledani akcioni plan, ovaj plan se ukoliko je potrebno treba ažurirati kako bi tačno utvrdio vremenske rokove za sprovođenje preporuka Spoljnog Revizora, sa identifikovanim odgovornim članovima osoblja, sa početnim fokusom na najvažnije oblasti.

2.2 Specifični pregledi upravljanja

Naš rad u posebnim oblastima aranžmana upravljanja je zasnovan preko planiranja revizije, uzimajući u obzir kontekst unutar kojeg deluje kao i izazove sa kojima se suočava Toplana.

---

³ Izveštaj spoljne revizije - Revizija GFI Toplane za 2015. godinu je izvršila privatna revizorska kompanija, a ne NKR, a njihovo izveštavanje je uključilo izveštaj sa javnošću i pismo za menadžment u kojem su predstavljeni nalazi sa preporukama .

2.2.1 Određivanje strateških ciljeva

Prema zakonu o Javnim Preduzećima, Toplana treba da pripremi poslovni plan za narednu kalendarsku godinu. Ovaj plan se treba usvojiti od Odbora Direktora do 31 Oktobra svake kalendarske godine.

Pitanje 4 - Slabosti na poslovnom planu - Visoki prioritet

Nalaz Prema zakonu o Javnim Preduzećima, Toplana najkasnije do 31 Oktobra svake godine treba da pripremi poslovni plan za narednu kalendarsku godinu. Međutim, iako je poslovni plan pripremljen, on ne pokriva sve aktivnosti i njegov sadržaj ne odražava realne mogućnosti preduzeća. Poslovni plan sadrži jednu SWOT⁴ analizu gde su predstavljene prednosti, slabosti, mogućnosti i rizici međutim ne i plan upravljanje rizikom posebno onih koji direktno zavise od aktivnosti preduzeća i imaju veliki uticaj i veće mogućnosti da se dogode. Ovo stanje je nastalo kao rezultat finansijske nemogućnosti za upravljanje situacijama kao što su veće investicije u postojećoj aktivni, visoka cena goriva za grejanje, nemogućnost povećanja tarife koja se određuje od strane Regulatornog Ureda za Energiju, itd.

Menadžment je preduzeo stalne aktivnosti za obezbeđivanje investicija a očekivanja za nove investicije su realne jer je Toplana zajedno sa Termokos-om već dobila grant od EU kao IPA II⁵ u iznosu od 21 miliona € za poboljšanje centralnog grejanja sa ko-generisanjem. Takođe, Vlada Kosova je odlukom koja je doneta 30.09.2016 odredila parcelu za izgradnju impianta. Problem ostaje rehabilitacija primarne mreže termofikacije i podstanica koji zahteva dodatna sredstva i menadžment preduzeća čini stalne napore da obezbedi fondove za ovaj projekat.

Rizik Identifikovane slabosti će oslabiti kvalitet usluga prema građanima ukoliko se unutrašnja i spoljna pitanja koje utiču na tome ne adresiraju u pravo vreme. Ograničeni prihodi, starenje i visoka stopa računa potraživanja najveći deo kojih je nasleđen sa prethodnih godina su faktori koji povećavaju opasnost normalnog delovanja preduzeća i direktno utiču na upravljanje identifikovanim rizicima.

Preporuka 4 Predsednik Odbora treba da obezbedi da su korišćeni svi mehanizmi za adresiranje identifikovanih pitanja i da čini napore za upravljanje rizikom na takav način da se smanji do nekog prihvatljivog nivoa.

---

⁴ SWOT - na Engleskom : Strengths, Weaknesses, dhe Opportunities, Threats, - na Srpskom: Prednosti, Slabosti, Mogućnosti i Pretnje

⁵ IAP – prvi Instrument Učlanjena kojeg Evropska Unija (EU) dodeljuje zemljama koje teže da postanu članice EU

Pitanje 5 – Ne ispunjavanje usluga za grejanje – Visoki prioritet

- Nalaz** Snabdevanje sirovinama za obezbeđivanje termičkog grejanja se vrši preko subvencionisanja od Vlade, odnosno od Ministarstva Ekonomskog Razvoja međutim zbog finansijskih poteškoća, Toplana nije u stanju da obezbedi održivo grejanje za korisnike tokom cele sezone kao što se to zahteva zakonom za termičku energiju (Član 11.1). Snabdevanje termičkom energijom za zimsku sezonu je ove godine počelo 01.12.2016, to se desilo usled nedostatka sirovina kao i problema zbog starosti opreme za proizvodnju i distributivnu mrežu.
- Rizik** Identifikovane slabosti su rezultirale neusklađenošću sa zakonskim zahtevima i slabom pružanju usluga.
- Preporuka 5** Predsedavajući Odbora treba da obezbedi da su preduzete dodatne aktivnosti zarad obezbeđivanja odgovarajućih sredstava za pružanje kvalitetnih usluga grejanja.

Pitanje 6 – Slabosti kod realnog merenja korišćenja termičke energije – Visoki prioritet

- Nalaz** Nedostatak mernih uređaja za merenje toplote je još jedna prepreka do pravo i stvarnog terećenje prema korisnicima. Ovo bi trebalo da posluži kao osnova za merenje stvarnog korišćenje termičke energije i realnog terećenja korisnika. Prema zakonu o termičkoj energiji br. 05 / 1-052 (član 9.2, 30 i 35.1) zahteva da operater distributivnog sistema instalira merne uređaje za svakog korisnika koji je priključen na sistemu termičkog grejanja u roku od pet (5) godina od dana stupanja na snagu ovog zakona. Međutim, ovaj uslov nije ispoštovan zbog finansijskih problema a terećenje se još uvek nastavlja metodom postavljanja tarifa za korisnike bez ikakvog merenja, ali samo na osnovu kvadratnih metara sprata objekata (merenje spratova objekata obavlja komisija Toplane).
- Rizik** Nepravilno merenje termičke energije, povećava opasnost netačnog terećenja korisnika kao i odbijanja plaćanja od njih.
- Preporuka 6** Predsedavajući odbora treba da obezbedi ispoštovanje zakonskih zahteva za instaliranje mernih uređaja korišćenja termičke energije za svakog korisnika kako bi se obavilo tačno terećenje potrošnje.

2.2.2 Menadžersko izveštavanje i odgovornost

Menadžment je primenio jedan niz unutrašnjih kontrola da bi obezbedio da finansijski sistemi funkcionišu kako treba. Važno je da oni uključuju odgovarajuće izveštavanje kod menadžmenta kako bi se omogućio efektivan i blagovremen odgovor prema identifikovanim operativnim problemima.

Pitanje 7 – Slabosti u menadžerskim kontrolama – Visoki prioritet

Nalaz Naš pregled menadžerskih kontrola koje su primenjene u ključnom finansijskom sistemu Toplane je istakao finansijsko izveštavanje visokog menadžmenta o troškovima i prihodima kao i ne kompletirane analize pružanja usluga. Međutim ovo izveštavanje nije uvek bilo potpuno i tačno u vezi sa obavezama, računima potraživanja, imovinom i ekvitetom. Ovo se desilo jer nasleđeni računovodstveni podaci koji nisu ažurirani na vreme još i nakon naših sugestija u memorandumu revizije su opet pružile netačne i nepotpune izveštaje u vezi sa ovim kategorijama.

Štaviše, identifikovane slabosti pokazuju da menadžerske kontrole nisu još dovoljno konsolidovane kako bi se sprečile ili pak izbegle eventualne greške. Nepotpuno sprovođenje preporuka iz prethodne godine i nedostatak JUR su takođe pokazatelji da se kontrole ne primenjuju na efektivan način.

Rizik Kvalitet finansijskog izveštavanja i aktivnosti kod visokog menadžmenta je umanjio sposobnost menadžmenta da upravlja aktivnostima Toplane, od kojeg se zahteva da na pro-aktivan način a u isto vreme je umanjio e efekat kontrola. Identifikovane slabosti može rezultirati netačnim i nepotpunim izveštajima o korisnicima.

Preporuka 7 Predsedavajući odbora treba da obezbedi da je izvršen jedan pregled za utvrđivanje oblika finansijskog i operativnog izveštavanja kod visokog menadžmenta od kojeg se zahteva da upravlja efektivnim upravljanjem delatnosti i da osigura da je postavljeno odgovarajuće rešenje.

2.3 Sistem unutrašnje revizije

Jedinica Unutrašnje Revizije je ključan deo unutrašnje kontrole i zbog njegove važnosti mi ga predstavljamo odvojeno. Mi razmatramo delokrug rada unutrašnje revizije i aktivnosti Komiteta Revizije. Osim toga mi razmatramo i akcije koje su preduzete od strane viskog menadžmenta koje su rezultat rada koji je preduzet od strane unutrašnje revizije i komiteta revizije.

Pitanje 8 – Ne osnivanje JUR - Visoki prioritet

- Nalaz** Toplana nije osnovala JUR, iako je cilj ove godine bio kompletiranje osoblja i predvidela je da se položaj unutrašnjeg revizora treba popuniti u januaru ove godine. Iz finansijskih razloga i nedostatka primene kvalifikovanih kandidata na konkursu na kraju godine, ovaj položaj ostaje nepopunjen. Ovo ukazuje na nedostatak pažnje menadžmenta u prepoznavanju i maksimalnom korišćenju prednosti unutrašnje revizije kako bi se tražila sigurnost za efektivno funkcionisanje unutrašnjih kontrola ili dobrog upravljanja.
- Rizik** Nedostatak JUR umanjuje sigurnost menadžmenta vezano za funkcionisanje finansijskih sistema. To utiče na neidentifikovanim slabostima i sa ne efektivnim praksama, koje mogu uzrokovati i finansijske gubitke po Toplanu.
- Preporuka 8** Predsedavajući Odbora treba da razmotri mogućnost obezbeđivanja usluga unutrašnje revizije kako bi se testirala pristupačnost, efektivnost sistema finansijskog upravljanja i delovanja kontrola unutar Toplane.

3 Finansijsko Upravljanje i Kontrola

Uvod

Naš rad o Finansijskom Upravljanju i Kontroli (FUK) izvan oblasti Upravljanja koje su naglašene u drugom poglavlju, odražava detaljni rad koji je preduzet o sistemima prihoda i troškova Toplane. Kao deo toga mi razmatramo upravljanje budžetom, pitanja nabavke kao i ljudske resurse, imovinu i obaveza.

Zaključak o Finansijskom Upravljanju i Kontroli

Trebaju se poboljšati sve postojeće kontrole u vezi sa finansijskim upravljanjem Toplane. Postojeći procesi planiranja budžeta nisu adekvatni, oni nisu uzeli u obzir razloge koji mogu nastati tokom godine a koji mogu dovesti preduzeće u opasnosti da ne bude u stanju da ostvari svoje ciljeve i da ne bude u stanju da pokrije troškove. Stoga je i bilo razlike između planiranja početnog i završnog budžeta za plate i dnevnice i za robe i usluga.

Iako su kontrole u oblastima prihoda sa njenih glavnih aktivnosti bile dobre u poređenju sa prethodnom godinom. Toplana je uspjela da ostvari 99% plana prihoda za 2016 godinu. Uprkos ovome Toplana posluje sa gubicima kao posledica niskih tarifa i visokih cena usluga koje se ne mogu pokriti od prikupljenih prihoda.

Dalje, revizija je identifikovala nedostatke u upravljanju platama zaposlenih i upravljanja ljudskim resursima. Toplana kontinuirano nije uspjela da da plati račun plata zaposlenima, to se dešava usled obaveza iz prethodne godine. Nedostatak ocenjivanja zaposlenih odražava nemogućnost merenja performanse i dovodi u opasnost adekvatno ispunjavanje ugovorenih obaveza. Izgleda da su kontrole u upravljanju robom i uslugama dobre, međutim treba se i dalje raditi za obezbeđivanje prijema roba preko izveštaje o prijemu da bi se obezbedilo da se robe/usluge i radovi primaju u skladu sa finansijskom ponudom i specifikacijama ugovora.

Uprkos aktivnostima koje su preduzete od strane Toplane, vrednost računa potraživanja i obaveza još uvek ostaje ista. Visoki iznos obaveza kao i finansijska nemogućnost za izmirenje ovih obaveza predstavlja stanje finansijskih poteškoća za obavljanje normalne poslovne aktivnosti.

Ove i ostale slabosti koje su prikazane u ovom izveštaju se trebaju uzeti u obzir od strane Odbora Direktora kako bi se poboljšalo finansijsko upravljanje i kontrola kod Toplane.

3.1 Planiranje i izvršenje budžeta

Mi smo razmotrili izvore budžetskih fondova Toplane, kao i trošenje fondova prema ekonomskim kategorijama. To je istaknuto na donjim tabelama:

Tabela 1. Planirane i izvršene ekonomske kategorije (u €)

Br.	Opis	Početno planiranje 2016	Pregledano planiranje 2016	Izvršenje 2016	Izvršenje 2015
1	Prihodi ⁶	740,000	700,000	1,047,819	173,111
2	Rashodi	(740,350)	(740,350)	(1,098,384)	(420,919)
3	Gubitak (1-2)	(350)	(40,350)	(50,565)	(247,808)

Toplana je prema poslovnom planu po početnom budžetu planirala i prihoda od prikupljanja starih dugova prema zakonu i prikupljanja starih dugova od suda u iznosu od 55,000€, ali je ovaj iznos rebalansom budžeta promjenjen na 51,000€. Na tabeli je prikazano planiranje prihoda koje Toplana očekuje da ostvari sa njene glavne poslovne aktivnosti.

Toplana je uspela da tokom 2016 godine ostvari i ostale prihode sa grantova i donacije ali je njene aktivnosti uglavnom pokrila sa prihoda od prodaje i subvencionisanja od strane Vlade za kupovinu sirovine pred-mazuta. Prihodi u 2016 godini su iznosili 1,047,819€. Oni se tiču prihoda koji su ostvareni od prodaje tokom ove godine koja iznosi 298,026€ i ostalih prihoda od subvencija kao i prihoda sa donatorskih grantova koji prema pregledu prihoda iznose 749,793€.

Troškovi u 2016 godini su u poređenju sa prethodnom godinom bili mnogo veći posto je Toplana pružila grejanje. Pružanje grejanja stvara velike troškove struje i vode, dok je tokom 2015 godine kompanija he pružala grejanje samo nekoliko dana (17 dana) jer se te godine desilo blokiranje računa i kompanija nije iskoristila subvenciju vlade za 2015 godinu jer su sredstva bila u opasnosti da se oduzmu.

Tabela 2. trošenje fondova prema ekonomskim kategorijama- izvršenje naspram budžeta (u €)

Opis	Početni budžet	Završni budžet	2016 Izvršenje	2015 Izvršenje
Trošenje fondova kategorijama:	740,350	740,350	1,098,384	420,919
Plate i Dnevnice	140,000	181,000	183,600	147,450
Roba i Usluge uključujući Komunalije	100,350	159,350	169,628	29,480
TPR	500,000	400,000	584,650	61,760
Troškovi amortizacije			160,506	182,229

Objašnjenja u vezi sa razlikama po budžetskim kategorijama:

⁶ Prihodi, uključuju prihode od poslovanja preduzeća, sa Grantova i kredita (ako ih ima)

-
- Početni budžet je u poređenju završnim budžetom pokazao trend povećanja usled odluke Odbora za vraćanje plata na prethodni nivo. Sprovedena je odluka Odbora za vraćanje plata na prethodni nivo jer su plate tokom prethodne godine zbog finansijskih poteškoća smanjene za 5%:
  - Toplana je budžetirala za robe i usluge, komunalije, održavanje, popravke i za ostale administrativne usluge. Početni budžet je povećan završnim budžetom zbog povećanja obaveza za: zakonske obaveze sa 5,000€ na 50,000€, za ostale usluge sa 5,000€ na 8,000€, troškovi električne energije sa 60,000€ na 70,000€, kao i troškova za softver finansija sa 1,000€ na 2,000€.
  - Početni budžet je završnim budžetom usled odluke Vlade smanjen sa 500,000€ na 400,000€ za troškove sirovine – mazuta kao TPR. TPR se tile potrošnje sirovine-mazuta u iznosu od 583,351€ kao i ekonomizera TPR u iznosu od 1,298€. Izvršenje je veće od budžeta kao posledica prenosa zaliha sa 2015 godine.
-

Pitanje 9 – Izvršenje Budžeta – Visoki Prioritet

Nalaz	Preduzeće je imalo završni budžet za plate i dnevnice u iznosu od 181,000€ a potrošilo je 183,600€, i završni budžet za robe i usluge je bio 159,350€ a potrošeno je 169,628€. Ove razlike su posledica neodgovarajućeg planiranja budžeta.
Rizik	Ne adekvatno planiranje budžeta će rezultirati u ne ostvarivanju ciljeva organizacije i u finansiranju dugova aktuelne godine sa budžeta naredne godine.
Preporuka 9	Predsedavajući Odbora treba da obezbedi da je budžetska performansa praćena na mesečnoj osnovi na sistematski način te da ovaj pregled identifikuje i adresira prepreka za izvršenja budžeta na planiranom nivou.

3.2 Prihodi

Sa delatnosti preduzeća su ostvareni prihodi u iznosu od 289,026€, a tokom prethodne godine su ostvareni prihodi u iznosu od 16,219€, to se desilo usled bolje performanse u 2016 godini. U poređenju sa planiranjem od 300,000€ znači da je ostvareno u stopi od 99%.

Tabela 3. Planirani izvršeni prihodi u €:

Opis	Početni budžet 2016	Završni Budžet 2016	Izvršenje 2016	Izvršenje 2015
Ukupni prihodi	740,000	700,000	1,047,819	173,111
Prihodi od glavne aktivnosti	240,000	300,000	298,026	16,219
Prihodi od subvencija	500,000	400,000	749,793	158,892

Toplana je početnim budžetom planirala prihode od naplate starih dugova (u skladu sa zakonom o oproštaj duga) u iznosu od 50,000€ i naplate starih dugova putem suda od 5,000€. Isto tako, završni budžet se odražava u istinom planu, ali smanjenjem planiranja za prikupljanje preko suda 1,000€ (od 5,000€ na 1,000€).

Toplana je sa ovoga planiranja uspeła da ostvari prihode u iznosu od 298,026€ skoro koliko je i planirala sa aktivnosti pružanja grejanja.

Budžet za subvencije se promenio odlukom Vlade, i Toplana je uspeła da tokom 2016 godine dobije subvencije u iznosu 400,000€. Izvršenje od 749,793€ se tiče subvencionisanja u 2016 godini kao i iznos zaliha koji je prenet sa subvencija iz prethodne godine, koji nije iskorišćen jer Preduzeće nije pružilo usluge zbog blokade računa i teškog finansijskog stanja.

Preporuke

Nemamo preporuke u ovoj oblasti.

3.2.1 Prihodi od poslovanja preduzeća

Ostvarenje redovnih prihoda za 2016 godinu je bilo 298,026€. Oni se tiču prihoda koji su ostvareni od usluga grejanja i o novih priključenja za privatne i javne korisnike.

Pitanje 10 - Ne adekvatno upravljanje prihodima - Visoki prioritet

Nalaz

Tokom testiranja ove kategorije, primetili smo sledeće nedostatke:

- Distribucija računa se vrši preko inkasanta računa i isplate u većini slučajeva primaju od inkasanta a ne preko banke. Gotovina se predaje blagajni na kraju svakog dana i isti se svaki dan dostavljaju na račun za Toplane, jer većina fizičkih lica ne plaćaju preko banke. Postoji sistem za kontrolu naplate, ali je prijem gotovine u ruci uvek nosi rizik po sebi u pogledu kretanja novca.
- Takođe, primetili smo da popunjavanje blagajne nije upravljano politikom koja postavlja granice ili kontrole. Na blagajni se zadržava sitan novac za potrebe preduzeća koji se troši u skladu sa pravilima za sitan novac i ne prelazi iznos od 100 evra.

Međutim, gotovina iz blagajne se ne deponuje na bankovnom računu preduzeća ali se direktno izdvajaju od prihoda prikupljenih po osnovu preduzeća treba, preko procedura o deponovanju i podizanju novca; i

- U jednom slučaju računovodstva, za usluge priključivanja, Toplana je pogrešno izračunavala PDV od 8% iako je račun za ove usluge bio u redu sa 18%. Ovde je izračunat još jedan popust za priključivanje koje nije regulisano nekom procedurom.

Rizik

Promet gotovine preko blagajne može rezultirati slabim kontrolama i mogućnostima zloupotrebe ili grešaka. Prihodi mogu biti predmet manipulacije, prevare ili greške.

Preporuka 10

Predsedavajući Odbora treba da obezbedi da su primenjeni odgovarajući sistemi kontrole nad upravljanjem prihodima. Sa posebnom pažnjom se treba razmotriti izrada procedure za upravljanje prihodima i ograničeni iznosi novca u blagajni.

3.2.2 Prihodi sa ostalih izvora (grantovi vlade)

Ostali prihodi koje je Toplana prikazala za 2016 godinu je iznose 749.793€. Iznos od 61,848€ je sa grantova koji su primljeni tokom prethodnih godina, gde se sredstva koja su primljene asa Granta predstavljahu odvojeno od dobijenog granta, koji se prikazuje kao jedan prihod na pasivi stanja. Primljena sredstva se amortizuju i naplaćuju kao trošak, a odložena sredstva prelaze u budućnost.

Toplana je takođe prikazala i prihode sa subvencija za kupovinu mazuta u iznosu od 687,935€. Ovo se tiče subvencije od vlade za 2016 godinu u iznosu od 400,000€, i subvencije koje su prenete iz prethodne godine.

Preporuke

Nemamo preporuke u ovoj oblasti.

3.2.3 Plate i dnevnice

Plate i Dnevnice se isplaćuju putem bankarskog računa Toplane i izračunavaju se preko njenog programa računovodstva Toplane. Ključne kontrole koje potvrđuju tačnost i celovitost isplate plata se obezbeđuju od sistema unutrašnjih kontrola, izveštavajući o: jedinicama, prisustvu, redovnim radnim satima, izostancima, obrocima ili časovima rade preko redovne norme. Uprava sastavlja opšti izveštaj o platama na osnovu izveštaja jedinica i isti se izveštaj prosleđuje finansijama. Toplana ima 32 zaposlenih uključujući i odbor. Članovi odbora (4 ne izvršena) se plaćaju po odluci deoničara a ostalo osoblje se plaća osnovnom platom uz dodatak za radno iskustvo od 0.5% za svaku godinu iskustva i uz 2.5€ za obrok svakog radnog dana.

Pitanje 11 - Slabosti u upravljanju platama - Visoki Prioritet

Nalaz

Upravljanje platama je praćeno sledećim nedostacima:

- Nije bilo moguće da se proveriti ugovorena osnovna plata za zaposlene zbog nedostatka uredbe/deklaracije o određivanju plata i kategorizaciji osoblja. Prema Zakonu o radu br. 03/L-212 (član 55.4), poslodavac mora da izda saopštenje za svaku platu i za svaki drugi dodatak koji se isplaćuje radnicima a Zakon br. 03/L-87 o Javnim preduzećima (član 20.4) obavezuje komisiju revizije da pripremi i objavi javno izjavu o politici naknadi za direktore i službenike Javnog preduzeća.

- U dosijeima osoblja podnese nije bilo dokaza o evaluaciji rada zaposlenih. To nije u skladu sa zahtevima Zakona o javnim preduzećima (član 28.1), koji zahteva da Upravni odbor na godišnjoj osnovi izvrši sistematsku evaluaciju sopstvene performanse. Predsedavajući je odgovoran za obezbeđivanje redovnog i blagovremenog izvršenja evaluacije. Evaluacija će ispitati ukupnu performansa odbora kao i efikasnost i doprinos pojedinih članova odbora. Takođe, isti zakon (član 34.3.a.b) obavezuje kompaniju da donese politiku o nazivima, zadacima i ovlašćenjima svakog službenika preduzeća kao i politiku o regrutovanju menadžmenta i procene efikasnosti u skladu sa standardima pravičnosti i transparentnosti. Dalje, nismo bili u mogućnosti da odredimo da li su dužnosti koje su dodeljene osoblju, u skladu sa sporazumom poslodavca bile ispunjene na zadovoljavajućem nivou od strane zaposlenih, o tome kako se meri performansa na poslu, kao ni opis ove performanse koji može da prethodi poboljšanju u budućnosti ili pripremi plana za odgovarajuću obuku, promocije i nazadovanja na poslu zbog dobre ili loše performanse.

Toplana je tokom 2016 godine, predstavila troškove za plate u iznosu od 183,600€. Toplana je u 2016 godini uspeła da isplati zaostale plate od jula 2014 do januara 2016, odnosno 19 plata koje je isplati iz ostvarenih prihoda u iznosu od 210,269€. Isto tako, preduzeće je kao naplatne plate prikazala iznos od 142,642€ koji se tiče plata koje nisu isplaćene radnicima tokom 2016 godine (februar-decembar). Dalje, Toplana je imala i obaveze prema PAK za neplaćanje poreza, doprinosa, kazne i kamate, zbog finansijskih poteškoća Preduzeća. Vrednost ovih obaveza od 2010 godine do 31.12.2016 iznosi 187,822€ koje ostaju da se isplate tokom narednih godina.

Rizik Identifikovani nedostaci ne pružaju uverenje o utvrđivanju realnih zarada. Takođe, nedostatak evaluacije osoblja odražava nemogućnost merenja performansi i rizikuje adekvatno ispunjavanje ugovornih obaveza. Ne pokrivenne obaveze ometaju normalnu aktivnost preduzeća u budućnosti i rizikuju povećanja kazni i kamata što može dovesti do tužbi za neisplaćene plate.

Preporuka 11 Predsedavajući odbora treba da obezbedi transparentnost za naknađivanje zaposlenih u skladu sa zakonskim propisima i da stvori instrumente merenja/ evaluacije performanse zaposlenih. Treba takođe da obezbedi da se sprovede dodatne mere za smanjenje obaveza za porez, doprinose, naplatne plate te da radnici ostvare pravo na redovne isplatu plata i dnevnica, koje je radnicima garantovan zakonom o radu.

3.2.4 Robe i usluge, kao i komunalije

Završni budžet za subvencije i transfere u 2016 godini je bio 159,350€. Fakturisani troškovi za ovaj period su prikazani u izveštaju o prihodima u iznosu od 169,628€. Oni se tiču troškova za loše dugove, kamate, struje, vode, reviziju, reklame troškova za putovanje, reprezentacije, snabdevanja za kancelariju, troškova za telefonske usluge i ostalih troškova.

Pitanje 12 – Nedostak izveštaja kod prijema roba/usluga - Srednji Prioritet

Nalaz U tri slučaja, Toplana nije osnovala komisije za prijem u radova po ugovoru. Kupovina “Agregata i pumpe za vodu” je primljena preko naloga za skladištenje u vrednosti od 565€, “Popravke u zgradi kotlarnice” su primljene preko procesa izvođenja radova u vrednosti od 973€ i “Remont prometnih pumpi” u iznosu od 2,524€ je primljen preko procesa o izvođenju radova od strane šefa odeljenja, umesto prijema izveštaja od komisije za prijem radova kao što se to zahteva po pravilima. Osim toga, kod slučaja “Remont prometnih pumpi” nalog za izvođenje radova je izdat 18.01.2016, a račun je primljen pre ovog izveštaja, tri dana unapred, jer kontrole nisu pravilno postavljene.

Rizik Nedostatak izveštaja o prijemu ne daje sigurnost da su robe/usluge i radovi primljeni u skladu sa finansijskom ponudom, specifičnostima ugovora. Identifikovani nedostaci rezultiraju sa ne adekvatnim kontrolama.

Preporuka 12 Predsedavajući odbora treba da obezbedi da su postavljene adekvatne kontrole za prijem roba, usluga ili radova. Prijem se treba izvršiti u skladu sa pravilima i da izveštaj o prijemu bude dokaz o ispunjavanju ugovora i o izvršenju isplate.

3.2.5 Kapitalne Investicije

Preduzeće deluje sa nasleđenom opremom i sa opremom koja je dobijena preko donacija. Toplana je tokom 2016 godine prikazala samo jednu investicionu aktivnost u iznosu od 9,870€, koja se tiče jedne obaveze iz prošlosti koja je isplaćena preko sudske odluke. Što se tiče prethodne godine, toplana je prikazala kapitalne investicije u iznosu od 67,372€.

3.3 Imovina

3.3.1 Kapitalna i ne kapitalna imovina

Neto vrednost ne obrtne imovine u vlasništvu preduzeća dana 31.12.2016 iznosi 1,594,815€.

Struktura i promene kod ovih imovina su prikazane na tabeli ispod.

Tabela br. 4. Imovina prema kategorijama i iznosima u €

Opis	Zemljišta	Zgrade	Oprema i mašine	Ukupno
Istorijska vrednost (Kupovna cena)	210,600	399,716	3,603,114	4,213,430
Akumulisana amortizacija (do 2015)	0	214,736	2,221,650	2,436,386
Kupovine tokom 2016 godine	0	0	0	0
Revalorizacija imovine	0	0	0	0
Amortizacija tokom 2016 godine	0	19,944	162,285	182,229
Neto vrednost u knjigama 31/12/2016	210,600	165,036	1,219,179	1,594,815

Pitanje 13 - Slabosti u upravljanju imovinom - Visoki prioritet

Nalaz Toplana je zbog evidencija iz prošlosti imala poteškoće i nedostatke u evidentiranju i prikazivanju imovinskih registara kao što sledi:

- Jedna investicija u Kotlovima 20MW u iznosu od 132,424€ nema datum upisa na imovinskom registru;
- Jedan štampač 4HP Jet u iznosu od 165€ nema datum upisa na imovinskom registru;
- Osam uređaja (peć, ormar, kasete, sto, usisivač) nemaju datum upisa na imovinskom registru;
- U 40 slučajeva kod ostalih uređaja i opreme (osigurači, volto metar, delovi, valvula, kontaktor itd.) nisu imale datum evidentiranja ni vrednost upisa na imovinskom registru;
- U 23 slučaja ostale i opreme (valvula, razmenjivač, pumpe, transformator, agregat, merač električne energije, oprema za pripremu mazuta, itd.) u vrednosti od 476,190€, nije poznat datum njihovog upisa na imovinskom registru;
- Štaviše kod ostale opreme, dve podstanice u iznosu od 7,793€ nisu imale datum upisa na imovinskom registru; i

- Prema standardima se zahteva i revalorizacija imovine, međutim Toplana nije izvršila revalorizaciju imovine jer ne poseduje stručnjake u ovoj oblasti.

Rizik Identifikovane slabosti odražavaju neispravno i nepotpuno predstavljanje troškova obezvređivanja i realnog stanja imovine.

Preporuka 13 Predsedavajući odbora treba da primeni detaljan plan kontrola preko obezbeđivanja dodatnih mehanizama za evidentiranje ovih grešaka u cilju tačnog i potpunog prikaza imovine na GFI-a.

3.3.2 Tretiranje gotovine

Gotovina i njeni ekvivalenti uključuju bilanse gotovine na bankarskim računima i u sefu. Toplana je na početnu 2016 godine, prema GFI prikazala gotovinu u iznosu od 43,593€, a na kraju godine je ovaj iznos bio 4,949€.

Prema izveštaju o protoku novca, prikupljanje gotovine samo od operativnih aktivnosti je iznosilo 754,410€, što u odnosu na prethodnu godinu prikazuje prikupljanje koje je veće za 83,114€. Potrošnja novca samo za operativne aktivnosti je iznosila 781,579€ što u odnosu na prethodnu godinu naznačava povećanje za 222,238€.

Trošenje novca na inventivne aktivnosti je iznosilo 9,871€ koji je isplaćen na osnovu sudske odluke na ime obaveze iz prethodne godine. U poređenju sa prethodnom godinom kada su iznosili 67,372€, ovi troškovi su ove godine smanjeni za 57,457€.

Trošenje novca za aktivnosti finansiranja je iznosilo 1,605€, što u odnosu na prethodnu godinu kada je ova potrošnja bila 3,188€, ove godine je naznačeno smanjenje za 1,583€.

Preporuke

Nemamo preporuke u ovoj oblasti.

3.3.3 Potraživanja

Toplana je na GFI-a prikazala vrednost potraživanja u iznosu od 1,598,011€. Ovaj iznos se sastoji od računa trgovinskih potraživanja Toplana u iznosu od 1,123,484€, koji predstavlja iznos sredstava koje klijenti duguju Toplani za usluge koje su dobili. Sastoji se takođe i sa računa ostalih potraživanja sa PDV u iznosu od 252,551€, jedne pretplate u iznosu od 13,879€, koja se tiče jedne prekomerne isplate koje je korisnik povukao preko sudske odluke, zaliha u iznosu od 203,148€ (koji se tiču zaliha mazuta u iznosu od 96,075€ i zaliha robe u iznosu od 107,073€), kao i obrtnu imovinu uključujući i novac u iznosu od 4,949€.

Toplana je predstavila i spisak po zahtevu zakona za opraštanje dugova za iznos potraživanja do 31.12.2008 koji iznosi 1,086,030€ kao i za period od 01.01.2009 do 31.12.2014 koji iznosi 913,894€. Toplana je potpisala sporazume sa korisnicima do bilo je 345,711€ koji su oprošteni dugovi do 31.12.2008 a preostali iznos od 119,660€ se plaća prema ugovorima za isplatu. Iznos koji je prenet za prikupljanje preko ovih ugovora do 31.12.2016 iznosi 66,130€. Toplana je tokom 2016 godine prosledila na izvršni postupak devet (9) klijenata koji nisu izmirili njihove dugove.

Međutim, uprkos aktivnostima koje su preduzete od strane menadžmenta, iznos potraživanja još uvek ostaje na visokoj stopi, glavni dužnik ostaje Opština Đakovica/deoničar koja samo za grejanje škola duguje iznos od 229,567€.

Pitanje 14 - Slabosti u upravljanju potraživanjima - Visoki Prioritet

- Nalaz** Toplana je predstavila loše dugove u iznosu od 106,944€ koji su smanjili račune potraživanja. Preduzeće je tokom 2016 godine priznala troškove loših dugovanja u iznosu od 43,000€, te se desilo jer se očekuje da se tokom tekuće godine još neki računi potraživanja smanje u skladu sa zakonom o opraštanju dugova. Račun loših dugovanja je takođe smanjena i prethodne godine za 300,611€ to se desilo zbog opraštanja dugova i zbog vraćanja iznosa od 6,553€ za ne pridržavanje sporazuma od strane korisnika. Stanje koje je preneto na početku godine u iznosu od 358,002€ predstavlja iznos lošeg duga iz prošlosti za koje preduzeća nema neku politiku kako da priznaje ove račune.
- Rizik** Računovodstveni podaci ne pružaju pravilan prikaz računa potraživanja rezultirajući tako neodrživim prikazom za potrebe finansijskog izveštavanja.
- Preporuka 14** Predsedavajući odbora treba da obezbedi da je izvršena harmonizacija računovodstvenih podataka o potraživanjima u cilju tačnog prikazivanja u skladu sa standardima finansijskog izveštavanja. Da, takođe razmotri i donošenje jedne računovodstvene politike na osnovu standarda i pravila koje su na snazi u vezi sa dozvolama i starim dugovima.

3.4 Kapital i Obaveze

3.4.1 Kapital

Kapital je na Godišnjim finansijskim izveštajima prikazan prema sledećoj strukturi:

Opis	Dana 31/12/2016	Dana 31/12/2015
Kapital	1,571,709	1,655,499
Osnovni kapital	3,782,592	3,782,592
Rezervni kapitali	354,645	387,870
Preneti dobiti/gubici do 2015	(2,514,963)	(2,267,155)
Dobiti/Gubici u aktuelnoj godini	(50,565)	(247,808)
Rezerva revalorizacije	0	0

Toplana posluje sa gubicima kao posledica niskih tarifa i visokih cena usluga koje se ne mogu pokriti od prikupljenih prihoda. Gubici su takođe posledica visoke stope obezvređivanja imovina u posedu preduzeća. Međutim, uprkos ove činjenice, Toplana kao javno preduzeće koje je osnovano od Deoničara/Opština, ipak očekuje podršku preko grantova od strane deoničara. Štaviše poslovanje ove kompanije je neophodno za pružanje usluga grejanja/termičke energije.

3.4.2 Tretiranje dugova

Izveštaj o kratkoročnim obavezama u iznosu od 699,613€, tiče se naplatnih trgovinskih obaveza u iznosu od 216,006€, naplatnih poreza 258,356€, naplatnih plata - obaveza za plate radnika 142,642€, ostalih obaveza - poreza na profit 78,736€ i pretplate koja je primljena od strane korisnika u iznosu od 3,872€. Ove obaveze su prenete za isplatu u 2017 godini. Obaveze se tokom ove godine pokazale trend opadanja jer su prošle godine iznosile 780,012€. Međutim sve ovo pokazuje samo jedan deo budžetskih poteškoća sa kojima se suočavala Toplana i detaljnije su prikazane u pod-odeljku 3.3

Toplana je prikazala i dugoročne obaveze prema bankama kao i zakasnele prihode u iznosu od 921,506€ koji se tiču obaveza za zakasnelih prihoda - mazut 123,176€ i donacija u iznosu od 798,330€.

Ukupan iznos obaveza koji je prikazan na bilansu stanja iznosi 1,621,119€.

Pitanje 15 - Slabosti u upravljanju obavezama - Visoki prioritet

Nalaz Ukupan iznos kratkoročnih dugova u 2016 godini je bio 669,613€. Visok i iznos obaveza i finansijska nemogućnost za izmirenje ovih obaveza predstavlja stanje finansijskih poteškoća za obavljanje normalne poslovne aktivnosti. Štaviše upravljanje ovim dugovima je praćeno sledećim slabostima:

- Toplana je tokom ovog perioda predstavila zaostale trgovinske obaveze u iznosu od 216,006€, iznos obaveza ostaje veliki uprkos činjenici da se čine stalni naponi za upravljanje ovim obavezama. Neizmirene obaveze su one koje se tiču vode, struje, poreza na imovinu i obaveza prema nekim ekonomskim operaterima za snabdevanje ili za izvršenje različitih radova. Ove obaveze su početkom godine prikazane kao naplatni trgovinski račun u iznosu od 245,884€.
- Vrednost obaveze prema PAK koje su prenete kao obaveze za PDV, porez na izvor i doprinos je bio 258,356€ dodajući tu i kazne i kamate za kašnjenje u izvršenju obaveza. Istorija neizmirenih dugova datira još od 2009 sve do danas.
- Toplana je isplatila obavezu prema odluci suda br. 114/2013 prema jednom operateru u skladu sa sporazumom iz 2010 u iznosu od 9,870€ "Proširenje primarne mreže termofikacije- servisiranje/ popravku brenera SAACKE" dodavši još i troškove izvršnog postupka , sudskog postupka i kamate u iznosu od 1,599€. Isplata je izvršena nakon naredbe za blokiranje računa koja je izdata dana 12.02.2016 u vezi sa jednom obavezom od pre 6 godina, kao posledica nedostatka sredstava.
- Preduzeće je tokom ovog perioda uspelo da isplati plate za period jul 2014 godine do januara 2016 godine odnosno 19 plata. Obaveza koja je preneti iz prethodne godine kao naplatne plate koje su bile u iznosu od 195,988€, smanjena je i na karju godine je predstavljena kao 142,642€. Međutim, uprkos naporima za smanjenje ovih obaveza. Toplana još uvek nije uspela da izvrši isplatu za plate 11 meseci ovog perioda, to se desilo usled teškog finansijskog stanja.

Rizik Veliki iznos obaveza kao i njihova starost rezultiraju dodatnim isplatama, kao što su kazne, kamate i sudski troškovi koje povećavaju rizik za suočavanje sa sudskim postupcima.

Preporuka 15 Predsedavajući odbora treba da obezbedi da su preduzete odgovarajuće mere za obezbeđivanje budžeta, kako bi se smanjile zaostale obaveze i obaveze koje su nastale u 2016 godini.

3.4.3 Tretiranje kontigentnih obaveza

Kontigentne obaveze se prema standardima definišu kao obaveze koje su nastale kao posledica prethodnih dešavanja i vrednost obaveze se ne može izmeriti sa dovoljnom sigurnošću. Toplana je prikazala kontigentne obaveze za dva predmeta u sudskom postupku koji se trenutno nalaze u žalbenom postupku.

Preporuke

Nemamo preporuke u ovoj oblasti.

Dodatak I: Pristup i metodologija revizije

Odgovornost Revizora i onih koji su odgovorni za upravljanje su detaljno prikazani u Mišljenju koje je utvrđeno u poglavlju 1.2 ovog izveštaja.

Dok je ključni rezultat našeg rada mišljenje revizije, ovaj izveštaj odražava celovitost našeg rada sa posebnim fokusom i na Pitanja Upravljanja uključujući i Finansijsko Upravljanje i Kontrolu. Ovo poslednje se zasniva u našem širem programu revizije usklađenosti koja se zasniva na riziku.

Opšti sažetak ima za cilj da prikaže glavne nalaze revizije i ključne akcije za koje se Predsedavajući Odbora treba osigurati da su preduzete zarad adresiranja identifikovanih slabosti upravljanja/kontrole.

Detaljni izveštaj pruža opširniji sažetak nalaza naše revizije sa posebnim naglaskom na utvrđivanje razloga nalaza revizije i za pružanje odgovarajućih preporuka za njihovo adresiranje. Da bi bio potpuniji, mi smo uključili pitanja koja su identifikovana tokom pred-revizije tamo gde je to bilo relevantno. Naši nalazi su definisani kao:

Visokog prioriteta – Pitanja koja se ukoliko ne adresiraju mogu rezultirati materijalnim slabostima u unutrašnjoj kontroli, i gde će preduzeta akcija pružiti mogućnost za poboljšanje efikasnosti i efektivnosti unutrašnjih kontrola; i

Srednjeg prioriteta - Pitanja koja mogu i ne rezultirati materijalnim slabostima, ali gde će preduzeta akcija takođe pružiti mogućnost za poboljšanje efikasnosti i efektivnosti unutrašnjih kontrola.

Nalazi koji se smatraju niskog prioriteta su posebno izveštavani finansijskom osoblju.

Naše procedure su uključile pregled unutrašnjih kontrola, sistema računovodstva i supstancijalne testove kao i pridružene aranžmane upravljanja, samo do one mere do koje se smatraju potrebnim za efikasno izvršenje revizije. Nalazi revizije se ne trebaju smatrati kao da predstavljaju jednu sveobuhvatan prikaz svih slabosti koje mogu postojati, ili svih poboljšanja koje mogu da se izvrše na sistemima i procedurama koje su funkcionalne.

Dodatak II: Objašnjenja različitih vrsta mišljenja revizije primenjenih od strane NKR

(odlomak od MSVIR 200)

Oblik mišljenja

147. Revizor treba da izrazi **jedno ne-modifikovano mišljenje revizije ukoliko** se zaključi da su finansijski izveštaji pripremljeni, sa svih materijalnih gledišta u skladu sa važećim finansijskim okvirom.

Ukoliko revizor zaključi da, na osnovu prikupljenih dokaza revizije, finansijski izveštaji kao celina nisu bez materijalnih grešaka, ili nije u mogućnosti da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije da bi zaključio da su finansijski izveštaji kao celina bez materijalnih grešaka, revizor treba da izmeni mišljenje revizije na izveštaju revizora u skladu sa odeljkom "Određivanje vrste modifikacije mišljenja revizora".

148. Ukoliko finansijski izveštaji pripremljeni u skladu sa zahtevima okvira prikazivanja, ne postignu pravično prikazivanje, revizor treba da razmotri pitanje sa menadžmentom, i na osnovu zahteva primenljivog okvira finansijskog izveštavanja i načina na koji je to pitanje rešeno, da odredi da li je neophodno da se izmeni mišljenje revizije.

Modifikacije mišljenja revizije na revizorskom izveštaju

151. Revizor treba da modifikuje mišljenje revizije na revizorskom izveštaju ukoliko se zaključi da, na osnovu prikupljenih dokaza revizije, finansijski izveštaji kao celina nisu bez materijalnih grešaka, ili nije u mogućnosti da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije da bi zaključio da su finansijski izveštaji kao celina bez materijalno pogrešnih prikazivanja. Revizori mogu dati tri vrste modifikovanih mišljenja revizije: kvalifikovano mišljenje, protivno mišljenje i odricanje od mišljenja.

Određivanje vrste modifikacije koje se čini revizorskom mišljenju

152. Odluka o tome koja vrsta modifikovanog mišljenja je prikladna, zavisi od:

- prirode pitanja koje je dovelo do modifikacije - što podrazumeva, da li su finansijski izveštaji sadrže materijalno pogrešna prikazivanja ili, u slučaju da je bilo nemoguće prikupiti dovoljno odgovarajućih dokaza revizije, mogu sadržati materijalno pogrešna prikazivanja; i
- sud revizora o rasprostranjenosti uticaja ili mogućih uticaja pitanja na finansijskim izveštajima.

153. Revizor treba da izrazi **kvalifikovano mišljenje ukoliko**: (1) nakon dobijanja dovoljno odgovarajućih i prikladnih dokaza revizije, revizor zaključuje da netačne tvrdnje, pojedinačno ili zajednički, su materijalne, ali nisu rasprostranjene, na finansijskim izveštajima; ili (2) revizor nije bio u stanju da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije na osnovu kojih može da podrži jedno mišljenje revizije, ali zaključuje da uticaj na finansijskim izveštajima bilo kojih neotkrivenih netačnih tvrdnji mogu biti materijalne ali ne i rasprostranjene.

154. Revizor treba da izrazi **protivno mišljenje ukoliko**, nakon dobijanja dovoljno odgovarajućih dokaza revizije, revizor zaključuje da netačne tvrdnje, pojedinačno ili zajednički, su materijalne i rasprostranjene na finansijskim izveštajima.

155. Revizor treba da izrazi **odricanje od mišljenja ukoliko**, pošto nije bio u stanju da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije na osnovu kojih može da podrži mišljenje revizije, revizor zaključuje da uticaj na finansijskim izveštajima bilo kojih neotkrivenih netačnih tvrdnji mogu biti materijalne i rasprostranjene. Ukoliko nakon prihvatanja angažovanja, revizor postaje svestan da je menadžment nametnuo ograničenje na delokrug revizije za koju revizor smatra da će verovatno dovesti do potrebe izražavanja kvalifikovanog mišljenja ili odricanje od mišljenja o finansijskim izveštajima, revizor treba da zahteva od menadžmenta da ukloni to ograničenje.

156. Ukoliko revizor daje modifikovano mišljenje, revizor će takođe modifikovati naslov kako bi odgovarao vrsti izraženog mišljenja revizije. MSVIR 1705 pruža dodatna uputstva o specifičnom jezičnom izražavanju koje će se koristiti kada se izdaje mišljenje i kada se opisuje odgovornost revizora. Takođe sadrži ilustrovane primere izveštaja.

Paragrafi Isticanja Pitanja i paragrafi Ostalih Pitanja na revizorskom izveštaju

157. Ukoliko revizor smatra potrebnim da skrene pažnju na pitanje prikazano ili obelodanjeno na finansijskim izveštajima koja je od velikog značaja za njihovo razumevanje finansijskih izveštaja, ali postoje dovoljno prikladnih dokaza da to pitanje nije materijalno pogrešno prikazano na finansijskim izveštajima, revizor će u revizorskom izveštaju uključiti jedan paragraf o Isticanju Pitanja. Isticanje Pitanja se treba odražavati samo na informaciju prikazanu ili obelodanjenu na finansijskim izveštajima.

158. Paragraf o isticanju pitanja treba:

- da se uključi odmah nakon mišljenja revizije;
- da koristi naslov "Isticanje Pitanja" ili neki drugi prikladni naslov;
- da uključi jasnu referencu na pitanje koje se ističe i da naznači gde se mogu naći relevantna obelodanjivanja na finansijskim izveštajima koja u potpunosti opisuju to pitanje; i
- ukazati da revizorsko mišljenje nije modifikovano u odnosu na istaknuto pitanje.

159. Ukoliko revizor smatra neophodnim da komunicira određeno pitanje, osim onih koje su predstavljene ili obelodanjene u finansijskim izveštajima, koja po prosudi revizora je važna za korisniku cilju shvatanja revizije, a pod uslovom da to nije zabranjeno zakonom ili pravilima, treba da se pripremi paragraf sa naslovom "Ostala Pitanja", ili nekim drugim pogodnim naslovom. Ovaj paragraf treba da se pojavi odmah iza mišljenja i nakon svakog pasusa kod Isticanja Pitanja.

Dodatak III: Preporuke iz prethodne godine

Komponenta revizije	Date preporuke	Sprovedene	U procesu sprovođenja	Ne sprovedene
1. Precenjivanje aktive	Kao što je obelodanjeno u napomeni 7 u priloženim finansijskim izveštajima na stanje potraživanja 31.12.2015 je 1.196.539€, koji iznos je u vezi sa dugovima kupaca iz prethodnih godina. Mi nismo bili u stanju, primenom standardnih i alternativnih postupaka za proveru da li će kompanija moći da prikupi vrednosti potraživanja od kupaca prezentirani. Preporučujemo da rukovodstvo kompanije da detaljna analiza o potraživanjima nenaplativih i dokaz da su odluka značajne napore da naplati dug da bi realne procene računa potraživanja naplaćuje i rezervisanja nenaplativih dugova.		U procesu sprovođenja, kompanija je sklopila sporazum u skladu sa zakonom o opraštanju dugova sa nekim klijentom za opraštanje duga od 2008. godine i plaćanja dugova nakon 2008. do 2014. godine, i ove godine su preduzeti dodatni koraci za slanje nekih predmeta kod izvršitelja.	
2. Ostali zahtevi	Kao što je obelodanjeno u Napomeni 8 Preduzeće je kod obrte imovine predstavila potraživanja u iznosu od € 246,081 to ima veze sa zahtevima PDV u PAK. U mesečnim PDV prijavama za 2015. godinu ne pojavi takvu situaciju. Ovaj zahtev nije u skladu sa državnim poreske uprave. Preporučujemo da se pravilno pomirenje između stavki u finansijskim izveštajima koji se bave porezima i stanje poreske administracije tako da nema razlike i razlike između stavki na finansijskim izveštajima i situaciji u PAK tih stavki.	Sprovedena je kompanija je prošla provere od strane poreske uprave, do 11 meseca inspektor je napravio potrebne ispravke PDV-a. A u 12 mesecu se ovo stanje poklapa između izjave PDV-a i zahtevima PDV prikazane GFI.		

3. Cena prodate robe	Kao što je obelodanjeno u Napomeni 14, cena prodate robe u bilansu uspeha 61.760 € razlikuje od njega u izveštaju CD ⁷ za PAK 74.622€ do 12.861€, što je više uticale na finansijske rezultate kompanije. Preporučujemo da vršite usaglašavanje između MCA prikazane u bilansu uspeha i MCA predstavljeni u izveštaju CD za PAK		Razlike su evidentne jer se izveštavanje u CD priprema u skladu sa zahtevima/ politikama PAK	
4. Gotovina	Primitili smo da je stanje gotovine na 15/11/2015 bio u iznosu od 1.663€. Mi smatramo da je ovaj iznos prvi održan u ruci je nepotrebno za dnevne potrebe kompanije. Preporučujemo da odluka uprave pada na maksimalnu novcu, tako da je novac na maksimalno deponovan u banci na kraju radnog vremena		Kompanija je do sada izradila pravila i procedura za proces budžetiranja i kontrole troškova gde je granica novčana sredstva, ali isto se očekuje da bude odobren od strane odbora direktora .	

⁷ CD – je naziv za “Obrazaca godišnjeg izveštavanja i isplata za porez na dohotke Korporacija”.